

Lovorka Zergollern-Miletić
Filozofski fakultet, Zagreb

Pseudoanglicizmi u francuskom jeziku

Članak započinje objašnjenjem pojma *pseudoanglicizam*. Nadalje se u tekstu analiziraju, prema teoriji jezika u kontaktu Rudolfa Filipovića, riječi pronađene u dva rječnika anglicizama u francuskom za koje smatram da su pseudoanglicizmi.

O pojmu *pseudoanglicizma*

Pojam *pseudoanglicizam* uvriježen je u lingvistici jezičnih dodira, tj. u onom njezinom dijelu koji se bavi proučavanjem utjecaja engleskog na druge jezike.

U literaturi o jezičnom posuđivanju pisanoj na engleskom jeziku najčešće se rabi termin *pseudo-anglicisms*.

U njemačkom, ista se pojava najčešće naziva *Scheinentlehnungen*. U francuskom je najučestaliji termin *faux anglicismes* (lažni anglicizmi), koji npr. nalazimo u predgovoru Larousseova rječnika anglicizama u francuskom¹.

U Robertovu rječniku anglicizama² autorice spominju *faux anglicismes*, *pseudoanglicismes*, *pseudo-mots anglais*, a u tri slučaja i naziv *faux américanisme* (lažni amerikanizam — za riječi *squat*, *n. m.*, *bluesman*, *n. m.* i *mailing*, *n. m.*).

I u knjizi *Le français et les siècles* (Paris, 1987), čiji je autor Claude Hagège, primjećujemo terminološku nedosljednost. Naime, za riječ *motocross* autor kaže da je *forgérie française sur l'abréviation moto de motocyclette et l'anglais cross* (1987:33).³ Za riječ *recordman* rabi termin *faux anglicisme*, a na sljedećoj stra-

1 Manfred Höfler: *Dictionnaire des anglicismes*, Librairie Larousse, Paris, 1982.

2 Josette Rey-Debove i Gilberte Gagnon: *Dictionnaire des Anglicismes*, Les usuels du Robert, Paris, 1984.

3 Za riječ *motocross* tvrde i Claude Hagège i Robertov rječnik anglicizama da je nastala u francuskom (Robertov rječnik zove ga *pseudoanglicisme*). Engleski rječnici poput *Webster Supplement* ili *The New Shorter Oxford Dictionary* navode tu riječ kao riječ engleskog porijekla.

nici (34) složenice koje se tvore pomoću engleskog *-man* naziva *pseudo-anglicismes*. U knjizi *Les anglicismes* Maurice Pergnier rabi termin *faux anglicismes* (Paris, 1989:42), no ne navodi druge primjere do riječi s nastavkom *-ing*.

Najveći broj lingvista *pseudoanglicizmom* naziva riječi koje su sastavljene od engleskih elemenata, ali koje same kao cjelina u engleskom jeziku ne postoje. Höflera možemo svrstati u tu skupinu lingvista, pa će tako za njega riječi *fly-tox* ili *silentbloc* biti pseudoanglicizmi, dok riječi nastale elipsom to neće biti (npr. *smoking* — elipsa od engleske riječi *smoking jacket*).

Autorice Robertova rječnika anglicizama ovom problemu pristupaju na isti način. I riječ *parking*, nastalu elipsom od engleske *parking lot* (*parking space*), nazivaju *pseudoanglicisme*, jer smatraju da je u francuskom na englesku glagolsku osnovu *-park* dodan nastavak *-ing*.

Hagège, vidjeli smo već, rabi različite nazive za nove riječi u francuskom jeziku koje su nastale od engleskih elemenata i ne objašnjava razlog tog svog postupka.

Pergnier govori samo o pseudoanglicizmima nastalima od neke engleske riječi i nastavka *-ing*. Riječi na *-ing* koje su nastale elipsom ne naziva lažnim anglicizmom.

U knjizi *Teorija jezika u kontaktu* (Zagreb, 1986), Rudolf Filipović pseudoanglicizmima posvećuje zadnje dvije stranice osmog poglavlja i kaže da oni nastaju na tri načina:

a) *Kompozicijom* — oni su složenice od kojih je prvi element neki anglicizam, a drugi je element riječ *man* (npr. riječ *golman* u hrvatskom).

b) *Derivacijom* — oni su izvedenice koje se formiraju pomoću nekog anglicizma i sufiksa *-er*, koji je najčešći pokazatelj pseudoanglicizma (npr. *autostoper*, *džezer*, *kombajner*, *teniser*).

c) *Elipsom* — ispuštanjem sufiksa *-ing* u engleskim izrazima. Svoju teoriju Filipović dopunjuje u predgovoru svom *Rječniku anglicizama u hrvatskom ili srpskom jeziku* (Zagreb, 1990). U dijelu koji se odnosi na pseudoanglicizme on dodaje da pseudoanglicizmi mogu nastati c) *Elipsom* — *ispuštanjem sufiksa -ing* ili jednog člana složenice. Primjeri su: E *air-conditioning* — H *erkondišn*; E *boxing* — H *boks*; E *floppy disk* — H *floppy*; E *happy ending* — H *hepiend*; E *surfing* — H *surf*.

Teorija jezika u kontaktu i analiza pseudoanglicizama u francuskom

Moj višegodišnji rad na analizi anglicizama u francuskom temelji se na teoriji jezika u kontaktu Rudolfa Filipovića. Ona opisuje posuđivanje engleskih riječi u hrvatskom jeziku, no vrijedna je također i u analizi anglicizama u drugim europskim jezicima. Kako svaki jezik nosi neke svoje osobitosti, teoriju je potrebno u skladu s time dopuniti. Počnimo od pseudoanglicizama u francu-

---

Postoji još jedna sporna riječ a ta je *new look*, za koju Robertov rječnik anglicizama tvrdi da je izum Christiana Diora i zove je *faux anglicisme*. I tu riječ u engleskim rječnicima nalazimo kao natuknicu engleskog porijekla (npr. u Collinsovu rječniku).

skom koji su nastali **KOMPOZICIJOM**. U svom sam ih korpusu⁴ našla 12 i neke ću od njih navesti:

- **baby-foot, n. m. invar.**
- **bluesman, n. m.**
- **fly-tox, n. m. invar.**
- **free-jazz, n. m.**
- **photo-stop** (photostop), **n. m.**
- **recordman, n. m.; recordwoman, n. f.**
- **speed-sail, n. m.**

Iz ovih smo primjera pseudoanglicizama vidjeli da u francuskom derivacija uključuje i druge elemente osim riječi **man**⁵. Složenice čiji je drugi član riječ *man* ili riječ *woman* tvore množinu po uzoru na engleski (npr. *recordman* će biti *recordmen*, a *recordwoman* će postati *recordwomen*).

Za riječ *motoball* (moto-ball), **n. m.**, Robertov rječnik anglicizama kaže: »Pseudo-anglicisme forgé en France, de *moto(cyclette)* et de l'anglais *ball*.«
Smatram da to nije pseudoanglicizam, već hibrid koji se sastoji od jedne francuske i jedne engleske riječi. Isti je slučaj s riječju *auto-stop*, gdje je drugi član *stop*, engleska riječ, a prva je internacionalizam *auto*.

Sljedeći su primjeri **ELIPSOM NASTALIH PSEUDOANGLICIZAMA U FRANCUSKOM**. Vidjet ćemo da, za razliku od hrvatskog, francuski u svim slučajevima tako nastalog neologizma ne reducira samo sufiks, već cijeli drugi dio složenice:

- **blooming, n. m.** — skraćeno od engleskog **blooming machine** ili **blooming rolls**
- **fox, n. m.** — skraćenica dviju engleskih riječi različitih značenja: **fox-terrier** i **fox-trot**
- **goal, n. m.** — od engleske riječi **goalkeeper**
- **living, n. m.** — od **living-room** (u francuskom postoji i varijanta **living-room**)
- **rocking, n. m.** — engl. **rocking chair**⁶
- **script** ili **scripte, n. f.** — od engleskog **script(-)girl** (u francuskom postoji **script-girl**)
- **sleeping, n. m.** — zastario pseudoanglicizam koji dolazi od engleske složenice **sleeping car**
- **smoking, n. m.** — od engleske riječi **smoking-jacket**⁷

4 Korpus se sastoji od riječi nađenih u Robertovu rječniku anglicizama i Larousseovu rječniku anglicizama.

Napominjem da se grada iz drugog, manjeg rječnika, gotovo sva nalazi u prvom, opsežnijem.

5 Riječ *man* čest je element u stvaranju novih riječi u engleskom, a vidjeli smo i u drugim jezicima. Ponekad je zovu riječju, ponekad elementom, a katkad i sufiksom (npr. Hagège 1987: 34).

6 Zanimljivo je da Robertov rječnik anglicizama objašnjava da se riječ *rocking chair* rabi kad se govori o Sjedinjenim Američkim Državama, dok riječ **rocking** označava radnju ljuljanja u takvoj stolici. Larousseov pak rječnik navodi **rocking** kao varijantu riječi **rocking chair**.

7 U modernom engleskom danas se za tu vrstu odjevnog predmeta koriste riječi **dinner jacket** ili **tuxedo**.

Riječ — *squat(t)*, *n. m.* nije jednostavna za analizu. Robertov rječnik anglicizama kaže da je nastala od anglicizma *squatter* (već adaptiranog glagola u francuskom jeziku), a onda u zagradi navodi englesku imenicu *squatting*. Ukoliko je riječ *squatt* nastala gubitkom sufiksa *-ing*, onda je to pseudoanglicizam, ali ako je nastala od anglicizma *squatter*, ona je u tom slučaju izvedenica.

Postoje li francuski pseudoanglicizmi nastali derivacijom?

U hrvatskom je engleski nastavak *-er* najčešći pokazatelj pseudoanglicizma. To nije tako u francuskom, jer ondje se on zamjenjuje francuskim *-eur* ili *-aire*⁸. U literaturi posvećenoj engleskom utjecaju na francuski jezik često se spominje engleski sufiks *-ing* kao nastavak koji se dobro uklopio u sustav francuskog jezika⁹. Spomenuti autori Hagège, Pergnier, Gagnon i Rey-Debove tvrde da je taj sufiks vrlo popularan kod Francuza, pa čak služi za stvaranje novih riječi (imenica) koje su izgledom engleske, no zapravo engleski ih jezik ne poznaje. Kao primjer se navode riječi *dancing*, *parking*, *brushing*, *living*, *footing*, *pressing*. U svom sam radu svrstala riječi *living*, *parking* i *dancing* u skupinu ANGLICIZAMA U FRANCUSKOM NASTALIH ELIPSOM, jer smatram da su nastale oduzimanjem jednog elementa od riječi *living-room*, *parking-lot* (ili *parking space*) i *dancing-hall*.

Riječi *brushing*, *footing*, *forcing* i *pressing* nisu bile jednostavne za analizu. Prva od njih dolazi od engleskog *to brush* (četkati) i u francuskom označava način češljanja; *footing* je vjerojatno nastao od engleskog *to foot* (hodati, pješati) i »francuski« je ekvivalent za *jogging*; *forcing* je nastao od engleskog *to force* (siliti, probiti) i u francuskom označava napad u sportovima poput boksa ili nogometa¹⁰; *pressing* dolazi od američkog izraza za glačati — *to press* i riječ je koja se rabi za glačalice. U engleskom postoje glagolske imenice (Gerunds) *brushing*, *footing*, *forcing* i *pressing* i mogli bismo zaključiti da su one ušle u francuski jezik i ondje sekundarnom adaptacijom dobile novo značenje. Ta bi se pojava tada po Filipovićevoj teoriji mogla nazvati *proširenje značenja u semantičkom (značenjskom) polju*. Da bi došlo do proširenja u značenjskom polju, riječ prvo mora biti potpuno integrirana u jezik–primalac sa značenjem (ili značenjima) koja ima u engleskom. To nije slučaj s riječima *brushing*, *footing*, *forcing* i *pressing*, pa stoga mislim da se ovdje ipak radi o stvaranju pseudoanglicizma pomoću derivacije.

8 O imenskim sufiksima anglicizama u francuskom govorila sam na savjetovanju *English Studies in Croatia*, održanom u svibnju 1995. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Članak *Morphological Adaptation of English Noun Suffixes in French* bit će objavljen u zborniku radova s tog skupa.

9 U istom referatu istakla sam da su od stotinjak engleskih riječi koje završavaju na *-ing* samo tri u francuskom preuzele francuski nastavak *-age*, dok ostale čuvaju engleski *-ing*.

10 Pitamo se nije li možda sufiks *-ing* dodan francuskoj riječi *force*, *n. f.* (sila). U tom slučaju riječ *forcing* bila bi hibrid.

Za riječ *mailing* (prodaja putem pošte) Robertov rječnik anglicizama kaže da je »pseudoaméricanisme formé en français par ajout de suff. *-ing* à l'anglais *mail*, n. 'courrier' et 'poste'...«. Ipak se ne isključuje mogućnost da je nastala od engleske *mailing list* (popis ljudi kojima se šalju propagandni materijali). U tom slučaju radi se o anglicizmu dobivenom elipsom, čije se značenje u francuskom mijenja unutar značenjskog polja.

Zaključak

Od preko 2700 anglicizama koji čine Robertov *Dictionnaire des Anglicismes*, samo dvadesetak ih možemo smatrati pseudoanglicizmima. Nastali su elipsom, kompozicijom ili derivacijom uz pomoć sufiksa *-ing*. Ponekad je teško otkriti kako su nastali i možemo li ih uopće smatrati pseudoanglicizmima.

Bibliografija

- Carstensen, Broder: »Semantische Scheinentlehnungen des Deutschen aus dem Englischen« u: *Studien zum Einfluss der englischen Sprache auf das Deutsche*, Hrsg. Wolfgang Viereck, Gunter Narr Verlag, Tübingen, 1980.
- Filipović, Rudolf: *Teorija jezika u kontaktu*, JAZU i Školska knjiga, Zagreb, 1986.
- Filipović, Rudolf: *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku*, JAZU i Školska knjiga, Zagreb, 1990.
- Filipović, Rudolf i Bratanić, Maja, ur: *Languages in Contact*, Proceedings of the Symposium 16. 1. of the 12th International Congress of Anthropological Sciences (Zagreb, July 25–27, 1988), Institute of Linguistics, Zagreb, 1990.
- Filipović, Rudolf, ur: *The English Element in European Languages*, vol. 2, Institute of Linguistics, Zagreb, 1982.
- Hagège, Claude: *Le français et les siècles*, Editions Odile Jacob, Paris, 1987.
- Haugen, Einar: *The Ecology of Language* (essays), selected and introduced by Anwar S. Dil, Stanford University Press, Stanford, California, 1972.
- Pergnier, Maurice: *Les anglicismes*, Presses universitaires de France, Paris, 1989.

Rječnici

Francuski:

- Rey-Debove, Josette i Gagnon, Gilberte: *Dictionnaire des anglicismes*, Les usuels du Robert, Paris, 1984,
- Hofler, Manfred: *Anglicismes*, Librairie Larousse, Paris, 1982.

Engleski:

- Collins Dictionary of the English Language, 2nd ed., Collins, London & Glasgow, 1986.
- The New Shorter Oxford English Dictionary*, Oxford University Press, Oxford, 1993.
- Webster's Third New International Dictionary of the English Language*, G. & C. Merriam & Co, Springfield, 1969.
- Addenda to *Webster's Third New International Dictionary of the English Language*, Springfield, 1971.
- *1200 Words* — A Supplement to *Webster's Third New International Dictionary*, Springfield, 1986.

Pseudoanglicisms in French

This article starts with an explanation of the term *pseudoanglicism*, which is followed by an analysis of words found in two dictionaries of anglicisms in French and considered to be pseudo-anglicisms. The analysis is carried out within the framework of the theory of languages in contact by Rudolf Filipović.